

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Koulutuskuntayhtymä Tavastia kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto selontekoon.

Selonteko on kattava, hyvin valmisteltu ja perusteellinen. Tavastia keskittyy monialaisena koulutuksenjärjestäjänä kommentoimaan lukuja 7. ja 10., joissa on käsitelty maahanmuuttajien koulutukseen liittyviä teemoja. Koulutuskuntayhtymä Tavastia järjestää oppilaitoksissaan maahanmuuttajille mm. kotoutumiskoulutusta, aikuisten perusopetusta, VALMA-koulutusta, LUVA-koulutusta, UMAKO-koulutusta, ammatillista koulutusta, lukiokoulutusta ja vapaata sivistystyötä.

Yleisenä kommenttina toivoisimme työperusteisen ja opiskeluun liittyvän maahanmuuton vahvempaa näkymistä selonteossa. Nämä ryhmät ovat oleellisia alueiden elinvoiman ja työvoiman riittävyyden turvaamisessa, pitovoiman vahvistamiseen tarvitaan toimivia asettautumispalveluita, joiden kuvaaminen olisi luonteva osa selontekoa. Nämä ryhmät ovat usein väliinputoajia kotoutumisen toimenpiteissä ja rakenteissa selkeän vastuutahon puuttuessa.

Kiitämme vastaavasti sitä, miten vahvasti selonteossa on otettu huomioon maahanmuuttajanaiset, joille perhevapaat usein kasautuvat

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

-

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Luvussa on nostettu esiin hyviä teemoja työllistymisen tukemiseen. Työllistymisen tukeen on kuvattu hyviä konkreettisia keinoja. Perustaitojen vahvistamista tarvitaan, jotta maahanmuuttaja menestyy opinnoissa ja työelämän jatkuvan oppimisen tarpeen murroksissa.

Hyvää selonteossa on se, että on nostettu esiin TE-toimiston henkilöstön täydennyskoulutustarve, johon koulutuksen järjestäjät varmasti mielellään vastaavat.

Työelämän monimuotoisuuden kehittämisen kohta kaipaa konkreettisempia toimenpiteitä. Olisi hyvä kuvata, mitä käytännössä voidaan tehdä sen hyväksi, että työelämä on valmiimpi palkkaamaan maahanmuuttajan.

Ammatillisen koulutuksen osiossa on kuvattu problematiikkaa, joka aiheutuu liian matalalla kielitaidolla ammatillisiin opintoihin siirtymisestä. Kuvatut toimenpiteet eivät riitä siihen, että vieraskieliset saavat tarvittavan ammattitaidon ja tutkinnon suoritettua. Ratkaisu voisi olla kielitaidon ja ammatillisten valmiuksien yhdistäminen. Perustaitojen vahvistaminen ja tutkinnon osien suorittaminen voisi olla konkreettinen toimintatapa esim. oppisopimuskoulutuksena.

YTO-opinnot muodostavat usein ison haasteen niille, joilla on puutteita perustaidoissa ja kielitaidossa. Moni maahanmuuttaja haluaa suorittaa koko tutkinnon mm. kansalaisuuden saamiseksi. Hyvä ajatus on se, että ammatillisen koulutuksen rahoituksessa otettaisiin huomioon vieraskielisten tarvitsema lisätuki. OPVA-rahoituksen painokerroin on esityksessä väärä, OPVA-tuen kokoaikaisuus (max 6kk ja yli puolet ajasta OPVA-opintoja) aiheuttaa pedagogisia ongelmia. Tukea pitäisi pystyä antamaan koko tutkinnon suorittamisen ajan.

Tarvitaan nykyistä laajempi toimintamalli mukauttamiseen ilman erityisen tuen diagnooseja ja poikkeamiseen esimerkiksi vieraskielisyyden perusteella.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

-

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

-

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

UMAKO-koulutusten rahoitusrakenne ei ole joustava, eikä siksi pystytä sen vuoksi vastaamaan muuttuviin tilanteisiin, kun kohderyhmässä tapahtuu muutoksia. Sinänsä UMAKO-koulutus on hyvä malli.

Hyvää on ajatus siitä, että aikuisten perusopetuksessa saisi rahoitusta myös kurssien kertaamiseen. Ongelmana aikuisten perusopetuksessa on vaiheiden välillä siirtyminen, jos taidot ovat vasta kehittymässä. Aina valmiudet eivät kehity niin, että siirtyminen lukutaitovaiheesta alkuvaiheeseen tai alkuvaiheesta päättövaiheeseen olisi mahdollista.

Hyvänä pidetään sitä, että kotoutumiskoulutuksiin tulisi yhteinen arviointi, jossa on valtakunnalliset kriteerit. Tämä tukee myös jatko-ohjausta, jos tiedot arvioinnista ovat saatavissa mm. toiselle asteelle hakeutuessa.

Vaikeaa käytännön ohjaustyössä on, että koulutusvalintoja määrittävät usein muut kuin koulutukselliset motiivit. Kansalaisuuteen vaaditaan aikuisten perusopetuksen tai ammatillisen tutkinnon suorittamista, jolloin maahanmuuttaja haluaa edetä kotoutumispolullaan nopeasti, näin aika ja oppiminen kotouttavissa koulutuksissa jää liian lyhyeksi. Tämän seurauksena opiskelijoita päätyy puutteellisilla valmiuksilla toisen asteen koulutukseen.

Monitoimijainen johdantojakso, jossa kartoitettu tieto maahan tulleesta on käytettävissä ohjauksessa eri toimijoilla, on hyvä. Näin vahvistetaan sitä, että kukin päätyy itselleen sopivimpaan koulutukseen. Johdantojakson osalta vastuutahot, toimijat, toimintatavat ja käytettävät tietojärjestelmät jäivät esityksessä epäselviksi. On hyvä kartoittaa osaaminen sen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi. Osaamisen tunnistamisen käytäntöjä tulee kehittää vahvasti.

Kotoutumisaikana yksi vuosi ei käytännössä tuota hyvää tulosta. Nykyinen kolmen vuoden kotoutumisaikakin on monille liian lyhyt. Hyvää on se, jos vastaavasti voidaan pidentää määräaikaa työttömyysetuudella opiskeluun.

Kotoutumiskoulutuksen osalta kipukohta on työllistymisen edistämisen vahvistaminen. Olisi hyvä, jos siihen saisi selonteossa konkreettisempia näkemyksiä.

Tarvitaan nopeita kevyitä reittejä kohti työelämää. Tulevaisuudessa tulee priorisoida täsmäosaamistarpeet nopeasti työelämään siirtyen. Esimerkkinä olisi koulutusrakenne, jossa yhdistyisi kotoutumista tukevia, perustaitoja vahvistavia ja ammatillisia elementtejä, kuten ”Puolesta vuodessa jäätelönmyyjäksi”. Osaamisen vahvistamisessa tulee kehittää kaikilla tasoilla ja koulutusmuodoissa modulointia. Nyt ollaan liikaa kiinni tutkintorakenteissa, minkä selonteko nostaa hyvin esiin. Tarvitaan keinoja noukkia kunkin tarvitsemat osat eri koulutuksista.

Lähtökohtana ajattelussa ja maahanmuuttajienkin osaamisen vahvistamisessa on usein se, että taustalla on suomalainen peruskoulu. Näin ei kuitenkaan ole vaan yhä nopeammin muuttuvassa työelämässä tarvittavien perusvalmiuksien hankkimiseen tarvitaan koulutusta ja aikaa oppia.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

-

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

-

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

-

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

-

Alhainen Tiina
Koulutuskuntayhtymä Tavastia